

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG
AZ „ELSŐ SZÉKELY HÁZI-IPARI ORSZÁGOS SZÖVETKEZET” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: osztrótkön és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Kéziratok, közlések előjárók, papok és gazdasági egyetemi tagok egész évre 8 K, tanítók, közlések és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Helyközi telefon 15. sz. egy példány ára 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGHPÁL
LAPTALAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet om. 8 fillér, többzöri közlésnél 6 fillér. Nyilat-tér sor 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kléring 10,489. szám

Dreadnoughtok.

Irta: Kossuth Ferenc.

Örülj magyar, lesznek osztrák-magyar Dreadnoughtok: így nevezik már hivatalosan e tengeri szörnyetegeket, amelyeknek megszületése egyenkint vagy hatvan millióba kerül.

A tényállás az, hogy a mi egyetlen tengeri kikötőnk akkora, hogy egy Dreadnought elsüllyedési veszély nélkül be sem mehetne oda és ha keresztbe állana rajta, elállaná a közlekedés útját.

Az is tény, hogy nekünk tengerentuli kereskedelmünk nincs; gyarmataink nincsenek, sőt (fájdalom!) mi vagyunk Ausztria gyarmata. Nekünk megvédendő tengerpartunk nincs, a mi tengerpartja pedig a jó „testvér” Horvátországnak van, azt megvédik a sziklák; egy osztrák-magyar Dreadnought arra nem is járhat, mert hajótörés veszélyének tenné ki magát.

Bár ilyen a mi helyzetünk, mégis építünk Dreadnoughtokat és a képmásukat verőfényes alkonyatkor megláthatjuk talán a Hortobágyon, a délibábian uszva.

De ne tréfáljunk, mert megbizonyult, hogy tengeri hatalom vagyunk, bár a mi egyetlen kikötőnk olyan, hogy ha ott valamit építeni akarunk, harminc méter mélységű vizet kell előbb teledobálnunk sziklatörmelékekkel, hogy legyen egy talpalatnyi helyünk.

Annak, hogy tengeri hatalom vagyunk, legnagyobb bizonyítéka az, hogy mikor háború fenyegetett a szárazföldön, úgy látszik, hogy háború fenyegetett a tengeren is; így kellett ennek lennie, mivel hogy e fenyegetés alkalmából 32 milliót vett hivatalos igénybe a hadi tengerészet.

Igaz, hogy a háború veszedelme közvetlenül szerb oldalról fenyegetvén, önkénytelenül az jut eszünkbe, hogy Szerbiának nincs egy halászbárkája sem a tengeren, még kevésbbé van hadi hajója.

Továbbá másodsorban fogait vicsorgatta és dörmögött ránk az orosz fehér medve; de tudvalevőleg Oroszországnak haditengerészetét megsemmisítette Japán, a valószínűség tehát nem nagy volt, hogy e tengerészet maradványait elküldi Oroszország Trieszt elé, vagy Pola elé, hogy a mi hajója még el nem süllyedt, ott süllyedjen el egy tengerparti aknába ütközve.

E tengerparti akna ötletéből gondolkodóba esik az ember. Egyetlen tengerparti akna fel tudja robbantani a legnagyobb Dreadnoughtot. Ez az akna hatvanezer koronába sem kerül az összes berendezéssel együtt, s a hatvanezer korona a levegőbe repíti a hatvan milliót. De ne hogy járhatlansággal vádoljon a haditengerészet, pontosabban fejezem ki magamat: nem a levegőbe fog a Dreadnought felrepülni, hanem a tenger fenekére fog lesüllyedni, miután egy hatalmas vízoszlop valamelyik részét felemeli s e ponton a hajó összeillesztése meglazul s a betóduló víz elvégzi a többi.

De nemcsak a tengerparti akna bánik így el a hatvan millióval, mint ahogy elbánt Port-Arthur mellett a legnagyobb orosz hajókkal, hanem egy jól irányzott torpedó is; és mikor tökéletesítve lesz már, egy jól épített tengerparti hajó.

Valóban nagy merészség kell ahhoz, hogy egy oly tökeszegény ország, mint Magyarország, tengerpart nélküli voltában, Dreadnoughtokat építsen és haditengerészetet fejlesszen ahelyett, hogy a hadimérnökség eszközeit igénybe venné a partvédelem hathatós előkészítésére, aminél többre szüksége nem is lehet. És ha már elakarja költeni hadi célokra a sok milliót, költené inkább jobb ágyukra, gépfegyverekre és mindarra, a mi a szárazföldi hadsereg intenzív és nem extenzív fejlesztését illeti, amire egy kis országnak sokkal nagyobb szüksége van.

Mert hogy szükségünk van a haderő fejlesztésére, az bizonyos, tekintve az örült versenyt, amely ebben az irányban a különböző módon csoportosuló hatalmak közt kifejlődött.

Ezt tudjuk és látjuk mi is és ismerve a veszélyt, fájjaljuk, hogy a hadsereg nem lévén magyar hadsereg, erre még többet nem áldozhatunk, mert azzal, hogy a nemzet jogait a hadsereg ügyében mereven visszatartják, bizonyítják, hogy e hadsereg nem a miénk. Ez idő szerint más eszközünk nincs jogaink érvényesülésének kiszorítására, mint az, ha a hadsereg fejlesztését nemzeti kívánalmaink teljesítésétől tesszük függővé.

De haditengerészetre, még ha e téren a magyar nemzeti kívánások érvényesülnének is, sokat költeni nem lenne okos, mert a mi helyzetünkben az egész haditengerészet nem más, mint egy hatalmas szövetsé-

séges kívánságának teljesítése és emellett talán egy hatalmas hiúság megnyilatkozása. Így például büszkék lehetünk rá, hogy a „Kaiser Franz Josef I.” Japánban érintette Nagasaki Kagoshimo, Bungo-Beppu, Kobe, Jokohama, Hakodate, Tsuruga és Miyadsu kikötőket; Jokohamában a hajó fedélzeti burkát újból tömitették, a japán császár pedig a hajóparancsnoknak rendelt adott. Mind ez bizonyára örvendetes tény volt.

Valóban ez a játék ártatlan játék, de nem úgy az alkotmányos felhatalmazás nélkül építetni kezdett Dreadnoughtok játéka, mert ezekkel és a még megrendelendőekkel százmilliók fognak uszni a viens az első csata alkalmával talán „elusz-nak.”

Az emberi haladás pedig nem áll meg, mire elkészül a mi utolsó Dreadnoughtunk, akkorára Angliának alkalmasint lesz már egy jobb típusa, Németországnak meg egy magasabb hőmérséklettel égő löpő, melylyel a mostani Dreadnoughtok páncélját átlövik.

Mindennek dacára a mostani munkapárti többség köszönettel szavazta meg azt, hogy az ország milliókat költhet a hadi tengerészetre.

Magyarország a magyaroké.

Üzenet képviselőinknek Amerikából.

Az amerikai „Szabadság” írja a következőket: Németország azt mondja, hogy — például — Elzász-Lotharingia az övé: Elzász-Lotharingiában tehát német minden Minden különös hangsúlyozás nélkül mondja ezt Németország, mint a lehető legtermészetesebb dolgot: a ki Németország kenyerét eszi, annak gondolkodásában, lelkében, az élet minden vonatkozásában németnek kell lennie. Hogy azután az ugynevezett hivatalos nyelvben minden betűnek németnek kell lennie, ez olyan világos, hogy egyszerűen ostobaság a bizonyítására szót vesztegetni. Így van ez Németországban, így van a világ minden államában.

Nem: tévedtünk. Magyarországon nincs így. Magyarországon, a melynek minden talpalatnyi földjéhez magyar vér fűződik, amelynek minden jogáért magyar energia szállt harcra: ebben az országban minden nemzetiség, a melynek magyar föld ad kenyeret, pöffeszkedő szemtelenséggel a maga nyelvének akar érvényt szerezni nemcsak a magán, de a hivatalos életben is. Vagy mit is mondunk, hogy „akar” érvényt

szerezni? Szerez is. Ez az igazság. És ha valamelyik náció az, a melyik mindjobban szemtelen következetességgel a magyar államiség kertén belül külön államként viseli magát: a szász bizonyára az.

Főhírcerdva tárgyalja néhány magyarországi ujság, hogy Brassó városa minden hivatalos irásában a német nyelvet használja, sőt, ha más városhoz intéz átiratot, abban is német minden betű. Miért ez a felbuzdulás az ujságok részéről? Hát csak most látják meg ezt? Csak most veszik észre, a mi — sajnos — időtlen idők óta szegénye és megcsufolása a magyar államiség eszméjének? Hiszen valósággal csoda, hogy Brassó város hivatalos bélyegzőjén ott a „Brassó” szó és nem a „Kronstadt” szerepel, a minthogy Beszterce önekik Bistritz, Nagyszében: Hermanstadt, Segesvár: Schaussburg, Kolozsvár: Klausenburg, Medgyes: Mediasch és így tovább, valamennyi erdélyrészi helyet németre keresztelnek. És ezt csak most veszik észre?!

Bizonyos, hogy Brassó és néhány szászok lakta erdélyrészi város hivatalozhatik magyar törvényre, amely megengedi nekik, hogy közigazgatásuk nyelvül a németet használhassák egyes vonatkozásokban. Még egyszer mondjuk, hogy ez a jog a német nyelvnek csupán bizonyos vonatkozásban való használatára szól: ám nincs az életnek olyan mozzanata a szász helyeken, a mely nem a magyar nyelv jogának arculecapása volna.

A törvény törvény, de ez nem azt jelenti, hogy jó és helyes törvény, sőt teljesen nyugodt lélekkel meg lehet állapítani, hogy oktalan az olyan törvény, a mely megengedi, bármilyen szűk határok közt is, hogy hivatalos joga legyen a magyar állam területén egy idegen nyelvnek.

De, ha már meg van ez a szomoruan ostoba törvény Magyarországon, ha megváltoztatására nincs idejük a korrupció ezer megnyilatkozása között az üzletcskéiket ápoló képviselő uraknak, akkor legyen gondoskodás afelől, hogy a német nyelv használatáról szóló betegesen oktalan engedelemmel csupán addig a határig éljenek, a meddig a törvény megengedi. És ne tovább!...

Mi lenne akkor, ha egy elzász-lotharingiai város francia nyelvet használna az ügykezelésében, egy német-lengyelországi pedig lengyelt?

Nem, ezt a kérdést nem is lehet fölteni, annyira képtelen.

De ha mégis megtörténnék a csoda, hogy például Verdum városa francia nyelven állítatná ki az adókönyveket? Akkor vagy az lenne, hogy a bolondok házába, vagy hogy börtönbe csukatrák a városi előjáróságot!

Németországban rosszul járna az a vakmerő ember, a ki egy más állam nyelvét használja hivatalosan.

Miért nem áll azonban ez így Magyarországra is? Miért? Olyan kérdés, a melyre — sajnos — nem tudunk feleletet adni. Mert, a mit válaszolni lehetne, csupán a magyar elhetetlenéget bizonyítaná.

És még a magyar népre mondják, hogy sovíniszta. Csak igazán az lenne, kötelessége volna hogy az legyen! Akkor igazán úgy állna a világ Magyarországon, amint kellene: hogy Magyarország a magyaroké.

— **Mi, kik nem adtuk meg magunkat** és a kiknek lelkében az a cél, a melynek egy egész életet szenteltünk, nem volt soha önző törekvésekkel összevegyítve, legyünk résen! Mert a nemzetek életében nincsen súlyosabb betegség, mint a sorvadás! Nincs súlyosabb betegség! . . . Hála Istennek, hogy a nemzetek jönnék-mennek s a télre tavasz jön a nemzet életében is.

Kossuth Ferenc.

Betűsoros jegyzéke

azon családoknak, amelyekre a Széki gróf Teleki nemzetség marosvásárhelyi levéltárában 1711—1867. évig hiteles leszármazási adatok őriztetnek. Összegejtötte: ifj. Blás István levéltáros.

Abafy, Abafy (csikszenttamási), Abel (székesfehérvári), Abódi, Ács, Ács (köszvényesi), Adi (diósadi), Adi (szilágyfőkereszturi), Adorján, Adorján v. Adorjány (csikfalvi), Ág, Ajtai, Ajtai (vajasdi), Ajtoni, Albert, Almádi, Almási, Almási (szodorai), Alsó Alsó (nagypestényi), Alszege (rátoni), Alvinczi, András, Andrassy (csikszentkirályi), báró, Antalffy, Apaffy (apagyfalusi), Apáthy (voldorfi), Apor (altorjai) gróf, báró és nemes, Árkosi (gogánváraljai), Arnodi (hogenposti), báró, Áron, Áts, Asztalos, Asztalos-Tóth alias Szathmáry.

Babos, Babos (araryosrákosi), Baczon, Bagotai, Bagothay, Bagossy, Bajkó, Bak, Baka (borosjenői), Bakó Bakó (csikfalvi), Bakó alias Kis, Bakó alias Szabó, Bakó (szilágyfőkereszturi), Baktsi (étfalvi), Bala, Bala (ehedi), Balás, Balás (benedeki), Balásházi, Baldáchy báró, Balla, Balla (csikszentmihályi), Balla (mikházi), Balló, Baló (nagybacsoni), Balog (horváthi), Balog (margitai), Balog (nagyváradi), Balogh, Balog (páncélcsehi), Balog (bágyoni), Balog (csikszentmártoni), Balog (dicsőszentmártoni), Balog (ehedi), Balog (hosszuaszó), Balog (szászcsegői), Balogh (sárfalvi), Banga, Banga alias Dobai (ilosvai), Barabás, Barabás (albisi), Barabás (kézdívásárhelyi), Barabás (paniti), Barabási, Baranóczky (krakkai), Baranyai, Baranyay (marosjárjai), Baranyi, Barsai (nagybarsai) báró és nemes, Bardócz (nagybacsoni), Baricz (altorjai), Baróthi, Bartha, Bartha (kiszgöngényi), Bartalis (medeséri), Basa, Bartha (deményházi), Baxa, Bábonai, Bágyoni, Bágyoni (magyarcsesztevei), Bája, Bálint, Bálint alias Gombkötő, Bálint (tövisi) báró és nemes, Bálpataki, Bálpataki (borbereki), Bán, Bán (galambodi), Bándi, Bánffy (losonci), gróf, báró és nemes, Bánházi, Bányai, Bányai (menyői), Bányai (vérvölgyi), Bárány, Bárdosi, Báróczy, Bártfai, Bástá, Básti, Básti (varsólczi), Becze, Beczkói, Becsky, Benedek, Benedek (lengyelfalvi), Benke (szentgericezi), Benkő, Benkő (bardóczi), Benkő (kiszbaczóni v. sepsi-

baczoni), Belényesi, Belényessy (désfalvi), Bereczky, Bereczki (jobbágytelki), Bereczki (torboszlói), Beregszászi, Bernád, Bernád (alsócsernátoni), Bertalan, Berzenczey (görgény-szentimrei), Bessenyei, Beszprémi, Bethlen (bethlemi és iktári) gróf és nemes, Bey gróf, Béla (marosvásárhelyi), Beldi (uzoni) gróf és nemes, Békényi (mikefalvi), Békési (felsőtóki), Bikfalvi, Bikfalvi (bikfalvi), Biró, Biró (kiszgöngényi), Biró (homoródszentmártoni), Biró (kiskendi), Biró (rákosi), Biró (sóváradi), Birtók, Birtók (iszlai), Birtalan, Blási, Boér, Boér (falfalusi), Boér (kövesdi), Boér (nagyberivói), Boér (récsesi), Bodó, Bodó (csikcsicsói), Bodó (karatnai), Bodoky, Bodoni, Bodoni (nagyajtai), Bodor (léczfalvi), Bodosi, Bogdány, Bogdány (kovásznai), Bogdány (felsőtóki), Bogdány (marosujfalui), Bojtos, Boka, Boldai, Boldai (nagyváradi), Boldizsár, Boldizsár (Buzaházánlakó), Boldizsár (csikszentmártoni), Boldogfalvi, Boncza (désfalvi), Bonyhai, Bora, Borbát, Borbély, Borbély alias Czente vagy Nyirő, Borbély (paniti), Borbély (zilahi), Bornemisza (kászoni) báró és nemes, Boros, Boros (csikszenttamási), Boros (kolozsvári), Boros (magyarvégyantai), Boros (szentgericezi), Borosnyai alias Lukács (borosnyai), Bors, Borsai, Borsai (nagyborsai), Borsai (nagyváradi), Borsai alias Nagy (veresegyházi), Borsos (gyergyócsomafalvi), Borzási, Bosó, Bota, Botár (csikmádfalvi), Bothos (tompai), Botos, Bőjte, Bőjthe, Böleskevi, Bölöni (bölöni), Brazovay, Brádi, Brukenthal báró, Brügieur báró, Bucsesdi, Buda, Buda (galaczi), Budai (bölcsesi), Budai (budai), Budai, Budai (dési), Butyka (csomafái), Buza (kézdívásárhelyi), Buzási, Bydeskuti. (Folyt. köv.)

HIREK.

— **Jubileum és zászlóavatás.** A gyergyószentmiklósi ipartestület minap ünnepelte fennállásának huszonötödik évfordulóját, mely alkalommal a testület új zászlóját is felavatták. Az ünnepélyre az ipartestület tagjai, a felszentelendő zászlónak, 16 fehérruhás koszoruleánnyal, a Polgári Dalkörrel, élén Sümegi Vilmosné zászlóanyával a templomba vonultak, ahol az ünnepi mise után Görög Joachim örmény-plebános az új, diszes zászlót megszentelte és rudjába az első szeget beleverte. Utánna a második szeget Sümegi Vilmosné, a zászlóánya verte be, tartalmaz hazafias jelmonddal. — Utánna következtek a testületek képviselői és Sümegi Vilmos országgyűlési képviselő is. Ezután az ezrekre menő közönség a templomból a városházára vonult, ahol a Himnusz eléneklése után Petrácsics Emil elnök megnyitotta a diszközgyűlést és Strasser József ipartestületi elnök felolvasta az egyesület huszonöt éves történetét, amelyet a közönség zajos tapsokkal kísért. Az ünnepély fénypontja Görög Joachim lelkész, költői lendületű, magvas tartalmu ünnepi beszéde volt, melyet szünni nem akaró tapsal fogadtak. A diszközgyűlést Ferenczy István diszelnök zárta be, mely után a vendégek az ipartestület székházában rendezett banketthez vonultak, ahol Görög Joachim Sümegi Vilmosnéra, mint zászlóanyára, Márton

Lajos Sümegi Vilmosra, mint a székelység barábjára és a város erdemes képviselőjére, Sümegi Vilmos országgyűlési képviselő pedig Szalács Péterre, a marosvásárhelyi iparkamara titkárára és a székelység ipar buzgó támogatójára mondott tartalmas, szép pohárköszöntőt.

— **Megrendítő szerencsétlenség** hatása alatt áll ma is városunk és vidékének közönsége. A kis Kovács Micike szerencsétlen halálát siratja a város apraja-nagyja és az egész állami polgári leányiskola tanítói karának élén az összes növendékek, kiknek első osztályu szeretett társuk vala. Napokkal ezelőtt játszi gyerekséggel dicsekedett iskola-társainak a nálunk még nagy ujdonságot képező automobilon való kirándulással. A gyermekesereg vágyakozva gondolt a nagy élvezetre, melyben Micike részesül. És ma már . . . sorsát senki sem irigyeli. Inkább fájdalmas szível gondolnak a kis leány szerencsétlen esetére. Szinte borzalom elgondolni azt a kétségbe ejtő állapotot, melybe az amugy is beteg édes anyja került, midőn az óriási fájdalmat okozó eseményről értesült.

A szerencsétlenségről a következő értesülést kaptuk: Vasárnap (e hó 23 án) 12 és 1 óra között közeledett automobilon Dr Kovács Gábor parajdi sóbánya főorvos fiával, sógorasszonya: özv Dr Kovács Mórné ügyvédné Perzsi és Mici leánykaival, valamint Dr Lengyel Árpád székelység körorvos fiával Székelyudvarhely felé. Mikor a báró Orbán Balázs-féle Szejke-fürdőn felül levő székelységnyelfalvi utnál jöttek, az automobil egy merész kanyarulatot tett. Azon a ponton voltak, hogy az árokba bedülnék. Ekkor Dr Kovács főorvos ijedten kapott a vezető tudhoz és fékezni igyekezett. Fiát, kinek épen azelőtt adta volt át az automobil vezetését, szintén fékezésre szolitotta. E közben a gépkocsi egyik hátulso kerekének gumija kipukkant, az automobil fölborult és a motor fölrobbant, s a kocsiban ülők alája kerültek. Kovács Micike oly súlyosan megsérült, hogy ott nyomban halálát lelta. Dr Kovács Gábor főorvost ájultan vették ki a kocsiból; fején veszedelmes sérüléseket szenvedett. Kovács Erzsike is a nagy ijedtségen kívül, megsebesült. A két fiu pedig, kik dicséretes bátorsággal az életmentő hivatását töltötték be, szintén kisebb-nagyobb zúzódások arán menekültek. — Kovács Micike temetése kedden délután volt a város közönségének, valamint az állami polgári leányiskola tantestületének és összes növendékeinek Schiller Irma igazgató vezetésével történt általános részvétele mellett. Valóságos koszoru-özön vette körül a kis érc-koporsót, melyben az özvegy édes anyja legkedveltebb leánykáját szállították a közeli református sirkertbe örök nyugalomra. Vajda Ferenc ref. esperes tartott megható bucsuztató beszédet, melynek nyomán mindenki szeméből könny hullott.

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kiss Mózes abásfalvi állami elemi iskolai tanítót a homoródmácsi állami elemi iskolához eddigi minőségében áthelyezte.

— **A második tanári kongresszus.** Az állami középiskolák tanárságát valóságos forrongásba hozta az

1911-iki országos költségvetés, melyet a pénzügyminiszter épen a tegnap terjesztett az országgyűlés elé. Nemcsak oly pozitív ígéretek szeggett meg ez a büdzset, a melyre a tanárságnak teteles joga van, hanem egy nagy jogsértést is foglal magában: fölemeli a tanárok szolgálati idejét 30 évről 35-re és heti tanítási óráik számát 18-ról 20-ra. Ez az 1883. évi XXX. törvény cikk módosítása, de nem a törvényes, novel-láris uton, hanem törvénytelenül beiktatva a költségvetési törvénybe. A tanári kongresszus allandó végrehajtó-bizottsága vasárnap Négyesy László elnöklésével megtartotta ülését és a második kongresszus határidejét november 7-ére és 8-ára (hétfő és kedd) hívják össze Budapestre. Az aradi főreáliskolában hétfőn gyűlést tarttak az aradi tanárok és elhatározták, hogy végrehajtják a székelységudvarhelyi tanárok határozatait: legsürgősebben kívánják a státus- és fizetésrendezést és Aradra országos tanárgyűlést hívni össze, a melyen kimondják, hogy a kultuszminiszterium központi osztályába ne jogászok, hanem tanárok kerüljenek.

— **Vizsgálat Erődy főispán ellen.** Marosvásárhelyről írják: Huszonkét megyebizottsági tag a belügyminiszterhez memorandumot nyújtott be Erődy főispán ellen, a kit mindenféle visszaéléssel vádolt meg. Farkas Gyula magyarrégi nagybirtokos, a ki elsőnek írta alá a memorandumot, most levelet kapott Dr Betegh Miklós tordaaranyosi főispántól, aki tudára adja, hogy a belügyminiszter Erődy saját kérelmére elrendelte a vizsgálatot és végrehajtásával Betegh főispánt bizta meg, Betegh fölkérte Farkast, hogy nevezze meg a vádlók képviselőjét. Farkas képviselőül Drottleff Béla szászregeni és Szoboszlay László nyárádszeredai ügyvédek nevezte meg. Betegh főispán Marosvásárhelyre érkezett.

— **A polgári kör választmánya** hétfőn este Bartók István alelnök elnökletével ülést tartott könyvtári helyiségében. Elnöki bejelentések után Csillag József titkár betegsége miatt, Fischer Ferenc adta elő a július, augusztus és szeptember havi eseményekről szóló titkári jelentést, ugyszintén a pénztár állásáról is megtette jelentését, melyeket a választmány tudomásul vett. Az egyesületbe új tagokul jelentkezett: Dr Borosnyai Pál ügyvédjelölt, Deitel Mór kárpitos, Balázs János csizmadia, Bokor András gépkereskedő — a tagok sorába felvették. Fischer Ferencnek az augusztus 7-iki mulatság rendezése körül kifejtett fáradozásaiért köszönetet szavaztak s azt jegyzőkönyvre iktatták. Szentpétery Károly kereskedőnek a városról való eltávozása miatt történt kilépését tudomásul vették. Az ülésnek leglényegesebb pontját a kereskedelemügyi miniszter ama leírata képezte, a melyet a helybeli szakiskola igazgatósága utján küldött a kör elnökségének. Ez a miniszteri leirat arról szól, hogy a kö- és agyagipari szakiskola tovább fejlesztésére *nincs fedezet* s így a jelenlegi célszerűtlen helyiséget a polgári körnek nem engedheti át. Nincs fedezet egy székelységű ipari szakiskolára, hova az összes elemi és kö-

zépiskolák tanulói járnak művészi érzékük kifejlesztésére. Nincs pénz arra, hogy a székelyföldi elmaradott kő- és agyagiparosok megfelelően kiképeztesse. De van pénz, csak úgy ontja az ország a Dreaudnoughtokra, a melyek — Kossuth Ferenc mai vezető helyen közölt nagy-erdekű cikkelye szerint — nem érnek egy hajtófát sem. Így gazdálkodik a munkapárt kormánya az ország pénzéből. No, de vigasztalásul megjegyezhetjük, hogy ez az állapot sokáig nem tarthat. A kormány napjai meg vannak számlálva. Elsőpri őket saját bűnük és bűnös cselekedetük; elsőpri osztrák tápláló viselkedésük. A miniszteri leíratot a legnagyobb sajnálattal vette tudomásul a választmány addig is, míg jobb idők következnek és olyan miniszterek állanak majd az ország élére, kik meglátják a valódi szükségletet és pártpolitikai szempontok nem fogják vezérelni akkor, midőn egy egész országrész: a Székelyföld érdekeiről van szó. Ezután ismét egy kellemetlen bejelentés következett. Az egyesületnek két tagja *élvezte* a kör részéről nyújtott előnyöket és ennek dacára, nem tartotta becsületbeli kötelességének a tagsági díjakat megfizetni. A végrehajtás, melyet a hatóság megkísérelt, sikertelen maradt. Nemleges záloglási jegyzőkönyvet vettek fel, noha az összeg (8 K 80 f és 12 K 88 f) nem oly nagy, hogy azt egy helybeli iparos polgár — bármily földhöz ragadt szegény is — megfizetni ne tudná. Reméljük is, hogy az illetők részéről csak ártatlan tréfa volt a végrehajtás megghusítása és önként, jószántukból, polgári becsületük jóhírneve főtartása érdekében is mielőbb befizetik a csekély összeget, mellyel egy jótékony egyesületet károsítani nem akarhatnak. . . . Az utolsó tárgyalás volt. Jövő hónap (november) közepén megkezdik: Fischer Ferenc, Benedek Géza és ifj. Szeberjey Károly rendezőségével. Az ülés kevéssel 9 óra előtt végződött.

— **Erdélyrészi orsz. kirakó vásárok.** November 1-én Daróc, Szászszentgyörgy; 2-án Kolozsvár, Kőszvényes; 4-én Radnót, Segesvár; 5-én Kolozs, Martontelke, Teke, Topánfalva; 7-én Kiskend, Mártonhegy; 8-án Dobra, Nagyborosnyó, Naszód, Tövis; 9-én Bolkács, Csikesekefalva, Czikszenmárton; 10-én Szilágynagyfalva; 11-én Bágyon, Kisselyk, Kovászna, Magyargyerőmonostor, Maros-Vásárhely, Sárkány, Szerdahely, Tasnád; 12-én Barót, Farkaslaka, Töröcsvár

— **Városi költségvetés.** Székelyudvarhely város 1911. évi költségvetési előirányzatát kinyomtatva, a képviselőtestület tagjainak megküldötte a városi tanács. Szomorúan kell megjegyeznünk, hogy évről-évre a pótdadó emelkedik, de azért városunk egyetlen lépéssel sem mozdul előre. A jövő évre is 3686 K 91 fillérrel van előirányozva a pótdadó emelése, ami 5 százalék emelkedésnek felel meg. A költségvetés mérlege különben 195,773 K 84 fillér szükséglettel szemben 196,634 K 45 fillér bevételt és 860 K 61 fillér felesleget tüntet fel.

— **Rokkant- és nyugdíjgyeleti ülés.** A magyarországi munkások rokkant- és nyugdíjgyeletének székelyudvar-

helyi 138-ik fiókpénztára havi rendszeres választmányi ülését Duka András elnök vezetése alatt kedden este a polgári kör könyvtári helyiségében tartotta meg. Benedek Géza pénztáros beszámolt az október havi tagdíj-befizetésekről. E szerint 147 K 48 f folyt be, melyet a központnak beküldöttek. Az ülés további folyamán folyó ügyeket tárgyaltak. Ennek rendjén: Bíró István vendéglős és Laiber Dénes ellenőrök, valamint Bartók István és Kállay Sándor választmányi tagok élénk részt vettek. Az elnök bejelentette, hogy a vármegye törvényhatósági bizottsága, értesülése szerint, bizonyos összegű segélyt szavazott meg és ama reménynek adott kifejezést, hogy a városhoz benyújtott kérvényük is kedvező elintézését nyer. A választmányi ülés Beleg Pál tb. elnöknek a fiókpénztár fejlesztése körüli érdemeiért, egyhangulag jegyzőkönyvi köszönetet nyilváníttotta.

— **Tanfolyamok a helybeli szakiskolában.** Folyó évi november hó 2-án a helybeli iparos mesterek és segédek részére egy négy óra terjedő általános továbbképző esti tanfolyam nyílik meg. Ezen az uton is kéri az igazgatóság mindazokat, kik arra annak idején jelentkeztek, jelenjenek meg pontosan. Tantárgyak: üzleti levelezés, ipari könyvvitel és költségvetés, számtan és szerkezeti mértan s végül szakirányú szabadkézi rajz. A tanfolyam ingyenes és betenként négyszer 7—9-ig fognak az órák megtartatni. Tehát előre a tanulni vágyó iparosok használják fel az alkalmat. Továbbá ugyancsak a múlt évhez hasonlóan november hó 2-án a megyebeli kőfaragó háziiparosok részére is egy hat-hat hetes ingyenes tanfolyam nyílik meg. I. turnus nov. 2-ától december hó közepéig, a II. turnus 1911. évi jan. 3-tól február hó közepéig tart. Ezen tanfolyamra is a szakiskola igazgatósága a bejelentetteket felhívja a pontos jelentkezésre. Ezen szervezett és a kereskedelemügyi miniszter által jóváhagyott tanfolyamok nagyhatással vannak úgy a helybeli iparosokra, mint a megyebeli háziiparosokra is.

— **Elővirágok a kalapon.** A hölgyek nyugodtan lehetnek: van már új szenzáció a kalapdivat terén. Az érdem egy lausanáei divatkereskedő a ki már szabadalmat is vett találmányára, a mely abban áll, hogy élő és nem csinált virágokkal díszíti a női kalapokat. A „találmány“ tényleg az, hogy a kalapot vékony alumíniumcsövek hálzába. A csövekben víz van és egyttal alkalmasak arra, hogy virágszálakat és leveleket lehessen beléjük tűzködni. A virágok elhelyezését és csoportosítását az alumíniumcsövek irányai szabják meg és egyben a csövek víztartalma akár két napig is megőrzi a virágok üdőségét. Ha a virágok fonnyadtak, új virágokat lehet bele-tűzködni a kalapba, mely most már azért is levezetes, hogy vízvezetéke is van.

— **Károsítási szándék.** Aki fizetésképtelenségének tudatában, az áruk zálogbaadása által, a kölcsönvett összeg erejéig vagyonát csökkenteni, tudja, hogy ezáltal a hitelezők vagyoni jogi érdekeit sérti, ez a tudata a károsítási szándékot is felöleli. (Curia, 5588/910. sz.)

— **A kézmű- és kisipar állami támogatása.** A kereskedelmi és iparkamarák küldöttsége tisztelgett Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszternél s a többek között arra kérte a minisztert, hogy tájékoztassa a kamarákat a kormányok iparpártolási szándékai felől. Hieronymi hosszabb válasszal felelt a küldöttségnek. Válaszában kijelentette, hogy a kis- és kézműiparnak állami támogatása nem az eddigi módszer szerint fog történni s legközelebb felhívja a kamarákat, hogy világossítsák fel a miniszteriumot, melyek azok az iparágak, amelyek a kamara területén életfeltétellel bírnak és azokat segíteni fogják. Ne csak azokról adjon véleményt, akik folyamodnak, hanem jelöljék meg mindazokat, akik érdemesek a segítségre, akikben megvan az egyéni tulajdonság, a továbbképzésre való törekvés, mert mindenestre számolni kell avval a ténnyel, hogy egészben mégis csak kolátozt ezekzők állanak rendelkezésre. Kapják tehát a segítséget azok, akiknek a kezében ez a támogatás az iparfejlesztés szempontjából a leghasznosabb. Vannak iparágak, a melyeket egyáltalában nem szükséges segíteni. Ha a kamarák ki fogják jelölni az illető támogatandó iparágakat és azokon belül azokat, akik erre a segítségre a legérdemesebbek, akkor eredményes lesz az iparpártolás. A miniszter közölte még a küldöttséggel azt is, hogy néhány nap múlva megkapják a kamarai választásra vonatkozó végrehajtási rendeletet, tervezetet, hogy erre vonatkozó észrevételeiket megtehessek. A küldöttség ezután Stettina államtitkárnál is tisztelgett.

— **Mit esznek a királyok.** Érdekes adatokat mond el egy angol folyóirat arról, mit mikor és hogyan esznek a királyok. A mi öreg királyunk, a ki nyáron reggel öt órakor, télen hat órakor kel föl, előbb megfürdik és borotválkozik és azután elkölti reggelijét. Reggelije kávé, tej, vajaskenyér és hideg hus. Déli tizenkét órakor újra terített asztalhoz ül és elfogyaszt egy tányér levest, egy húsétel fűszelékkel és egy pohár sört. Öt órakor ebédre főszolgálnak neki előételeket, levest, sültet, sajtot gyümölcsöt és desszertet, azonkívül egy pohár sört s egy pohár könnyű bordói bort. A diner után a király elkölti egy csésze fekete kávé. Az orosz cár nacionalista. Elsőbbségben részesíti az orosz eledeleket. Csak a kaviárt nem szereti. Kedves étele a borst és a csi. Mind a kettő zöldseges leves apró húsdarabokkal. Viktor Emánuel konyháján is kellően érvényesítik a hazai eledeleket. Az olasz király reggel hat órakor elfogyaszt egy csésze kávé, azután sétálni megy a kertbe. A második reggelit tizenkét órakor szolgálják föl. A király étlapján nagy szerep jut a növényi eledelnek. Ez utóbbit nem lehet elmondani Alfonz spanyol királyról. Ő teát, csokoládét, kávé, tejet, süteményt, biskvitet és hideg húst reggelizik. Tizenegy órakor viláreggelire levest, sültet, főzeléket és gyümölcsöt eszik. Délután négy órakor teát szolgálnak föl biskvittel és szendvicssel. Hét órakor van a diner, mely áll kétféle levesből, előételekből, kétféle sültből, több desszertből, sajtokból és gyümölcsből. Nyolc órakor a második dinerre föl-

szolgálnak teát, süteményeket, hideg hussal meg borral. Fél-tizenegy órakor a király nyugodni tér.

— **Postahivatal Farkaslakán.** Farkaslaka község az utóbbi években feltűnő módon halad és anyagi javakban is gyarapodik. Ezt mi a vezető körök helyes működésének tulajdonítjuk. Ennek eredménye az is, hogy az eddigi postaügynökség helyett a kolozsvári posta- és táviridagazgatóság folyó évi november 1-ől kezdve IV. osztályu postahivatalt fog beállítani. Az új postahivatal teljes fel- és leadó postaszolgálatot teljesít és a postatakarékpénztár közvetítő hivatalaként is működik. A postahivatal összeköttetését a Székelyudvarhely és Farkaslaka között naponta egyszer közlekedő gyalogküldőnc postajarat utján nyeri. Az új postahivatal forgalom körébe Farkaslaka, Bogárfalva, Kecsetkisfalud, Nyikómalomfalva, Szentlélek és Székelypálfalva községek s Kecsetkisfalud-telep osztatott be.

— **Munkások valamely egyesülésének kártérítési kötelezettsége.** Nemterheli kártérítési kötelezettség a munkások valamely egyesülését magában véve azon az alapon, hogy az egyesülés a saját tagjai megengedett gazdasági céljainak elérése végett munkába lépésüket, vagy a szolgálat folytatását attól teszi függővé, hogy más munkás ne alkalmaztassék, vagy elbocsáttassék. Azonban jogtalaná válik a munkások egyesülésének fellépése, ha célja elérésére oly eszközt vagy módszert használ, amely a munkaadót az ő szabad akarata érvényesítésében törvénybe ütköző módon gátolja, vagy enélkül is, ha nem a saját tagjai jogos érdekeinek védelmét célozza, hanem ily cél fenforgása nélkül okozza más munkás elbocsátását vagy nem alkalmazását. (Bpesti kir. tábla 43—910. sz.)

— **Árvák bevándorlása Amerikába.** Sajátságos réteget az Amerikába vándorlóknak az európai szegény és elárvult gyermekek alkotják. Emberbaráti és vallási egyesületek európai árvaházakból és ipari helyekről küldik őket Kanadába, hol ültetvényes családoknak lesznek átutalva. A legutóbbi öt esztendőben közel 60,000 ilyen fiatal európai kivándorlót vittek Kanadába.

— **Az Országos Iparegyesület iparfejlesztési pályázata.** Az Országos Iparegyesület elnöksége felhívja a figyelmet a Kornfeld Móríc bátya újabb adományából az állami támogatással való iparfejlesztés kérdésén kitűzött irodalmi pályázatra. A pályamunkáknak gyakorlati irányban kell tárgyalniok ezt a kérdést; bevélt-e a szubvenció rendszer az iparfejlesztésben, különös tekintettel Magyarországra? A pályázat határideje 1911. február 1., a pályadíj kétezer korona. A részletes feltételeket a Magyar Ipar ezidei 24. száma közölte és kívánatra mindenkinek szívesen megküldi az egyesület irodája.

— **Öngyilkos aggastyán.** Kárho Miklós timár, ki valamikor tekintélyes polgára volt a városnak, midőn önálló mester, vasárnap reggel a kollegium-kert mögött, a „Feketeviz“-nél felakasztotta magát. A 70 éves öreg 25 év óta egyik tanítványánál dolgozott.

Karambol-tekeasztal (Billiard) márványlappal teljes felszereléssel eladó. Hol? Megmondja a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatala.

Finom hegedü-hurok, hegedük, hegedüvonók és felszerelések épen most érkeztek **Betegh Pál** papír-, írószer- és zeneműkereskedésébe.

Korosabb intelligens magyar leányt, ki a főzésben, varrásban és könnyű házi teendőknél jártas, kedvező feltételek mellett elfogad: **Oberth József** gyógyszerész **Medgyes**.

Bélyegzők megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban, gyári ár mellett szállítanak **Betegh Pál** könyv- és papírkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagy kereskedők **Medgyes**.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kiváló sajáttermés és vörös borok.

5403—1910. tkvi. szám.

Hirdetmény.

Székelymuzsna községre nézve az 1892. évi XXIX. t. c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a telekjegyzőkönyvekbe való bejegyzése és a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén, ez azzal a felszólítással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján ideértve e §-oknak az 1889. XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t. c. 15 §. a pontjában foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889. XXXVIII. t. c. 7. §-a és az 1891. XVI. t. c. 15 §. b. pontja alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt, vagyis 1911. évi május hó 10 napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtják be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886. XXIX. t. c. 16. és 18. §-ainak esetében — ideértve az utóbbi §-nak az 1889. XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1911. évi május hó 10-ig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtják be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után ellentmondásuk többé figyelembe vételni nem fog;

3. hogy mindazok akik az első és második pontban körülírt eseteken kívül az 1892. XXIX. t. c. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogukat bármely irányban sértve vélik — ideértve azokat is akik tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. t. c. 16 §-a alapján történt bejegy-

zését sérelmesnek találják — e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis 1911. évi május 10-ig bezárólag nyújtják be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmúltaitan az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján s csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogának sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azokat a feleket, akik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy amennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtának az eredetieket a tkvi hatóságnál átvehetik.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Oklánd, 1910. évi október 15.

Kelemen Kálmán s. k. kir. albiró.

A kiadmány hltelétül:

Teutsch Károly kir. tkvezető.

Ki a Yes-Oui-Si

című lapot megrendeli, játszva — minden megerőltetés nélkül és önállóan az angol és francia nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetési ára negyedévre 1—1 kiadásra csak 3 K. Kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97. sz. a „Székely-Udvarhely”-re való hivatkozással mutatványszámot szívesen küld bárhova.

DISZMUNKÁK

özv. Mihálovits Béláné főgimn. tanárné bár-
:: :: minemü :: ::

himzéseket,

így: monogramokat és arany himzést, tüffestést, templomi oltárterítőket stb. elvállal és a legkényesebb izlésnek is megfelelően elkészíti. Naponta rendes elméleti és gyakorlati ének, zongora tanítást tart, a melyekre a tanulók FIUK vagy LEA-
:: NYOK bármikor ::

SZÉKELYUDVARHELYT PETŐFI-UTCA 31. SZ. ALATTI LAKÁSÁN JELENTKEZHETNEK

KÖHÖGÉS

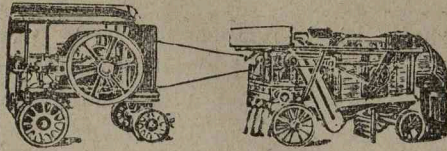
rekedség, hurut és nyálkás-ság, görcs és hőkhurut ellen ne vegyenek semmi egye-
:: bet, mint csakis a ::

KAISER-FÉLE

mell-karamellákat a „három fenyővel”

5900

közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány orvosok és magánzóktól a biztos eredményt igazolják. Csomagban 20 és 40 f-ért. Dobozban kapható 80 f-ért. Kapható gyógyszerárak és drogueriákban, valamint zsetkey János gyógyszerésznél Hemoroid-szt.-márton községben

LEGUJABB rendszerű motorcséplőkészletek, továbbá a legjobb benzín-nyersolaj és szivógázmotorok, valamint teljes malomberendezések legolcsóbban

Trebitsch Gyula

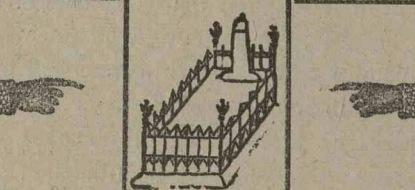
motortelepén Budapest, VI, Eötvös-ut 42. kaphatók.

Teljes jótállás! Könnyű reszletfizetés! Árjegyzék ingyen!

E jöhrü cég motorai könnyű kezelésük és nagy erőfejlesztük folytán az egész országban nagy elterjedésnek és közkedveltségnek örvendenek.

Városi lakóházak

tervezését, költségvetéseket, modern lakóházak szolid felépítését; **CSALÁDI SIRBOLTOKAT**

(kripták) a legjobb és legszebb kivitelben, minden elfogadható árért pontosan felepit

TÓTH JÓZSEF

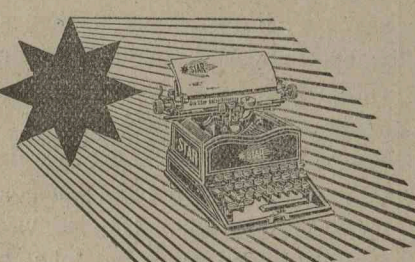
képesített kőművesmester Székelyudvarhelyt, Bethlen-utca 41. sz. alatt. Az igen tisztelt építető közönség szíves pártfogását kéri.

Megbízható jó munka!

Magyar királyi államvasutak.

Oda Érvényes 1910. október 1-től. Vissza

Vv.	Vv.	Vv.	Téli menetrend.	Vv.	Vv.	Vv.
8512	8514	8516		8511	8513	8515
	I—III	I—III		I—III	I—III	I—III
820	895	—	ind. B.-pest k. p. u. (N.-váradon át 126) érk.	720	730	640
200	1250	8700	„ B.-pest k. p. u. (Aradon át 153, 126) „	610	1230	115725
906	646	882	„ Kolozsvár (126) (*Csatl. Héjasfalva)	510	950	609
—	430	1250	„ Szentágota vásártér (133) — — — — —	—	—	—
455	1124	730	ind. Segesvár (126, 133) — érk.	702	442	945
509	1137	743	Fehéregyháza — — — — —	650	430	933
517	1145	751	Bún 211 sz. órház — — — — —	643	422	925
526	1154	800	érk. Héjasfalva (126) — ind.	634	413	916
528	1157	803	ind. — — — — —	633	409	913
542	1211	817	Ujszékely 2. sz. órház — — — — —	619	355	859
552	1221	827	Alsóboldogfalva — — — — —	610	345	849
603	1233	839	Székelykeresztur — — — — —	602	337	841
611	1241	847	Bethfalva 6. sz. órház — — — — —	553	329	830
622	1252	858	Kisgalambfalva — — — — —	543	319	819
641	111	908	Nagygalambfalva — — — — —	535	311	811
656	126	923	Bögöz — — — — —	521	257	757
709	139	936	Bikafalva 11. sz. órház — — — — —	509	245	745
725	155	952	érk. Székelyudvarhely ind.	454	230	730

Legszebben ír a **STAR-írógép**

Ára legolcsóbb, mert csak 450 K-ba kerül.

FARAGÓ TESTVÉREK

a STAR-írógépek képviselője. BUDAPEST, V. NÁDOR-U. 17.

Részletfizetésre is. Kérjen prospektust.